

ANTONI KAZIMIERZ

Z OSTROWA

OSTROWSKI

Z BOZEY Y STOLICY APOSTOLSKIEY ŁASKI

BISKUP KUJAWSKI Y POMORSKI

*Wszystkim Duchownym Swieckim y Zakonnym ,
tudzież Wiernym Chrystusowym Dyecezyi Naszey
Kujawskiej , y Pomorskiej , Nam w Bogu mi-
łym , zdrowie , y Pasterskie
Błogosławieństwo.*

JLekroć głos Nasz Pasterki ocierał się o uszy Wasze , naymilsi w Chrystusie ! zawsześmy usiłowali przełożyć wam tę wielką powinność względem Boga , względem Oyczyzny , względem sameyże Świętey Wiary Naszey Katolickiey Rzymskiey ; abyście , niedaiąc się uwodzić żadnemu uprzedzeniu , żadney zemście , żadnym pozorom , iednali na wzajem zniechęcone umyśły , a sercem z wszelkiey zawziętości y podłej rospaczy oczyszczonym , garnęli się przez dostateczną skruchę y pokutę , do TEGO , ktory iak zasmucić Lud swoy może , tak niemniey mocą Wszemmocnego Ramienia wyrwać z dolegliwości y pocieszyć potrafi.

Naywyższa powszechnego Kościoła Głowa terazniejszy Oyciec S. wyrokiem swoim przeszłego Roku ogłosił te prawdy całemu Chrześcijańskiemu światu, gdy przy wstępie swoim na Stolicę Rzymską, nie tylko sam w poświęconych Osobach panujących Namieśnictwo zwierzchności Boskiej szanować przykazał, ale też y Nam Biskupom szczególnie, y wyraźnie zalecił, ażebyśmy tę wielkiej wagi Naukę, prawowierney Trzodzie Naszey opowiadali, y do nieskażytego tych obowiązkow zachowania, iak naydokładniey zagrzewali.

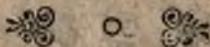
Dopełniliśmy uroczyscie y przepisow Stolicy Apostolskiej, y powinności Urzędow Naszych; Wołaliśmy na Owieczki nasze słowy Zbawiciela: „Odawajcie Cesarzowi, co jest Cesarzkiego;“ napominaliśmy z Piotrem Świętym: „Czciycie Krola, bądźcie „poslušnymi Panom w wszelkiej boiaźni, nie tylko „dobrym y skromnym, ale y złym“; Nauczaliśmy z Pawłem S. „Wszelka dusza niech będzie poddana wyższym Zwierzchnościom, albowiem niemasz zwierzchności, tylko od Boga, przeto kto się sprzeciwia „Zwierzchności, sprzeciwia się postanowieniu Boskiemu, a ktorzy mu się sprzeciwiają, ci potępienie na siebie ściągają.“ Dowodziliśmy z podania Dziejopisow Kościelnych, iak przykładnie początkowi Chrześciance szanowali dawnych Cesarzow Rzymskich, chociaż wielkich swych prześladowcow, że w żaden przeciw życiu lch spisek niewchodzili, y wiernością ku nim samych' nawet Pogan zawstydzali; Przekładaliśmy na resztę, że wszystkie Prawa Boskie, Prawa przyrodzone, Prawa starego y nowego Zakonu, Prawa Towarzystwa, y wszystkie Usta-

Ustawy Obywatelskie , warują nayswiątobliwiey po-
winną Cześć Panującym , a Osobom Ich nayzupeł-
nieysze upewnaią bezpieczeństwo.

Ktożby się spodziewał ? ażeby kiedy ta Zie-
mia zboczona bydz miała Krwią poświęconą Bo-
skiego Namazańca , która od wiekow naprzykład
całemu światu grono Monarchow na łonie swoim z
niekazanym , aż do dni naszych piaśtowała bezpie-
czeństwem ? ktoby był przewiedział , ażeby ta Oy-
czyzna splamioną kiedykolwiek została , nikcze-
mnego płodu obmierzłym iadem , ktorey Synowie
torem starożytney Cnych Przodkow Cnoty , niezna-
li dotąd świętszego obowiązku , nad cześć , wier-
ność , y poszanowanie Krolom swym winne ? ktoż
wreście iest , ktoryby kiedy był pomyślił , ażeby
wiek terażnieyszy , wiek z ciemnego obłoku grubey
frogości y nieobyczajności wyprowadzony , wiek
wzrostem oświeccenia , ~~poloni~~ y ludzkości szczyca-
cy się , mógł wydać na świat czarną poczware , za-
dnego hamulca nieznaiającą , na życie ukoronowa-
ney Głowy sprzyśięgłą , a przez to na szańbienie
wszystkich świętości rozchełznaną ?

Ale o czafie okrutny ! w okręgu wieczności
mieysca niegodny ! o froga rzeczy ludzkich odmia-
no , w żadnych dzieiach świata przykładu niemaia-
ca ! o przypadku okropny , nigdy zadofyc ani ro-
zumem obięty , ani ufty opowiedziany , ani piorem
okryślony. Słyszeliście iuż Naymilsi , że dnia
trzeciego Listopada zmwiona kilkunastu złoczyń-
cow kupa targnęła się na Osobę J. K. MCi P. N. Mi-
łościwego : nietayno wam , że świętokrackie tych
zbro-

zbrodniow ręce zboczyły się w krwi dobrego Pana y Łaskawego Poddanych swoich , nawet y niewdzięcznych Oycy ; iest wam y to wiadomo , do iakiego wściekłości te wyrodne strażydła zapędziły się stopnia ? y iak frodze , okrutnie , y gorzey od zaiadłej dziczy , nad Poświęconą Osobą Namażanca Boskiego pastwiły się.

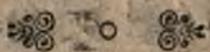
Gdzieżeście się podziały owe szczęśliwe wieki , w ktorych Krolowie na łonie każdego Polaka bezpiecznie zasypiać mogli ? izaliż od umorzenia Głowy zawisło zdrowie , y ożywienie reszty niedołącznych ciała politycznego członków ? czyliż na naywyższym bezprawia szczeblu , iakim iest Kroloboystwo , zależy Interessow narodowych ulepszenie ? o błędzie część plemienia ludzkiego niezmiernie upodlający ! bogday byś nigdy nie tylko z doświadczenia , lecz y z wzmianki niebył znany ; Lecz ach iak przedziwne w tym opłakanym razie zrządzenie raczyła okazać Naywyższa Opatrzność nigdy zadofyć niewielbiona ! Bog dobry , dzielniejszy z Aniołow swych Straży Monarchom udzielający , zmieściłszy szyki bezbożnych rey niesłychaney zbrodni społeczników , a mocą Wszechmocney Ręki ogarnął Ich nieiako strachem y pierzchliwością , wtedy , kiedy od ludzkiej pomłty , iuż się bydz sądzili bezpiecznemi ; Tak zaiste po Chrześcijańsku rozumieć należy ; skutkiem to iest istotnym , y iedyną sprawą przedwiecznych wyrokow , że kiedy wszystkie dobre serca rozpaczać iuż zdawały się o losach porwanego z pośród Stolicy Nayiasniejszego Pana , kiedy nad stratą lego iuż prawie nieodwetowana łzami się oblewały oczy wiernego Ludu ;

du ; wtedy wyrwał Bog miłosierny z rąk drapieżnych sprawującego część władzy Jego na Ziemi Namieśtnika ; ocalił drogie dni życia Jego ; uchował cały Kray Nasz od fatalnego , jeżeli kiedy , to teraz naybardziej , bezkrolewia , a z tego wszystkiego sobie Samemu całą zostawił chwałę y uwielbienie.

Dwie ztąd wielkie powinności przełożyć Wam , naymiłsi ; umyśliliśmy ; a nayprzod , oddawać mamy Panu panujących nieśmiertelne dzięki , że w tey okoliczności dał nam poznać oczywisty dowod szczegulniejszey swoiey nad Oyczyznę naszą opieki , wybawiwszy z niebezpieczeństwa szacowne życie Krola JMci , a przez to zwrociwszy kray nasz dość iuż strapiony od bezdenney niekończonych nieszczęść przepaści , w ktorey tym sposobem iuż iuż miał zostać pograżonym ; któż bowiem iest tak zapamiętały , ażeby nieczuł , iż od ucalenia życia Krolewskiego zawisła losow Narodowych powszechna całość , a przeciwnie któż iest tak nieczuły , ażeby nieprzyznał , iż za upadkiem Głowy Narodu , zwałiby się na cały kray to wszystko , cokolwiek myśl wyobrazić może nayokropniejszego , zawsze przynależy wielbić nieograniczoną dobroć Boską , mianowicie iednak teraz , gdy iey famey winniśmy ubezpieczenie nieoszacowaney Częstki naszej.

Na ten więc koniec władzą Urzędu Naszego Pasterskiego zalecamy y ściśle nakazuiemy wszystkim XX. Proboszczom , Plebanom , Wikaryuszom , tudzież Zakonnym oboiey płci Przełożonym , całej

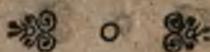

Dycezyi naszej Kujawskiej, y Pomorskiej, ażeby zaraz po odebraniu tego Processu w trzy najbliższe Święta, lub Niedziele, w przytomności ludu dzwonieniem zwołanego, z wystawieniem *Ssimi in Pixide*, Msze, Wotywy, w każdym Kościele odprawiali, na podziękowanie Panu Bogu za uwolnienie y zachowanie życia J. K. Mści. śpiewając przy końcu każdej Wotywy hymn: *Te Deum Laudamus* po łacinie, lub po polsku, iak gdzie zwyczaj; nadto w Mieście Włocławku w Kościele naszym Katedralnym, w Kollegiatach, Kruświckiej, y Wolborskiej, tudzież w Kościele Farnym Gdańskim, naznaczamy Czterdziestogodzinne Nabożeństwo, które zaczynać się ma od Mszy, Wotywy *pro gratiarum actione*, a podczas ktorej ma być Kazanie do tey okoliczności stosowane, z przełożeniem iak naygruntowniejszych dowodów, iak okropny! iak sromotny! iak nayzłośliwzy jest grzech Kroloboystwa, bo hańbi powagę samego Boga w Osobach Krolow piaszowaną, bo rozrywa związki ludzkiego towarzystwa, ktorego Krolowie Głową są y duszą; bo wszystkie ustawy nietylko ludzkie, ale y Boskie wywrocić usiłuje, bo na resztę pod żadnym pozorem, a dopieroż pod pokrywką, Religii, niegodzi się nawet y pomyśleć, o tey naybezbożniejszey szkaradności. Czas y porządek tego Nabożeństwa (procz Wolborza) Jch Mość XX. Officyałowie nasi ułożą y przepiszą,

Co do drugiey powinności wyżej od nas zamierzoney, do Was mamy rzecz Stroże owczarni Chrystusowej, Namiestnicy Prawowiernego Kościoła Katolickiego, Kapłani Pańscy, Swieccy, y Za-

y Zakonni , Waszemu szafunkowi nioznaczony
 nayświętzych obrządkow skład iest powierzony ,
 waszemu sumnieniu dusz Prawowiernych styr , y
 obrot iest oddany , wasze nauki żywiołem są Du-
 chownym , podległe Owieczki zaśilającym , nie-
 podobna , ażeby ferc waszych nayżywiey przerazić ,
 y wszystkich władz duszy dotknąć niemiał okropny
 odgłos świętokradzkiego na Osobę J. K. Mći. tar-
 gnienia się. Niemożecie niewiedzieć że wszystkie
 prawa Boskie y ludzkie , ściągac rękę na Krola ,
 nayściśle zakazują , a na sposob przyzwoitego tey
 nayogromnieyszey zbrodni ukarania wszystkie suro-
 wość sprawiedliwości wysilają. Nie będzie y ta
 prawda nikomu z was niewiadoma , że pokrzywdze-
 nie Ukoronowaney Głowy nie kończy się nigdy na
 szczegulności , ale na całą Państwa Powszechność
 rozlewa potop niezatamowanych nieszczęśliwości.
 Powstańciez więc na przeciw tey piekielney zbro-
 dni ; Zaklinam Was przez wszystkie świętości , po-
 wstańcie na Ambonach y w Konfessyonałach , po-
 wstańcie w Naukach Duchownych , y w posiedze-
 niach domowych , bądźcie przykładem Trzodzie
 waszey , przez nieskażytelne czci y wierności Nay-
 iaśnieyszemu Panu powinney zachowanie , błagay-
 cie Boga , ażeby Panowaniu y chęciom Jego Do-
 bro powszechne za cel mającym pobłogosławić ra-
 czył , unikaycie na resztę wszelakiego uczeſt-
 ństwa w rzeczach do powołania waszego nienależą-
 cych , y względem niego cale obcych ; ieżeli Bo-
 gu , Kościołowi , y Oyczyźnie niechcecie byđ
 w odpowiedzi.

Ktory to Proces Nasz zalecając od słowa do
słowa , powoli z Ambon wkażdym Kościele prze-
czytać , dla lepszey wiary ręką Naszą podpisałiśmy ,
a oraz Pieczęcią stwierdzić y po Dyecezyi Naszey
viâ cursoria rozesłać rozkazaliśmy. Dan: w War-
szawie Dnia 15. Miesiąca Listopada Roku Pańskie-
go 1771.

ANTONI BISKUP.

*Andrzej Fal Regent Kancellaryi
Zadworney mpp.*

